

הרב אהרן ווידער

י"ר מכון מסחר כהלכה ומכון משפט אהרן

בדין ברכה על "סאשי"

אגוז שקורין מושק"ט נו"ס [ששחקו אותו עד שנעשה כעין פוידער] מעורב עם שכר, דאם הוא צמא או תאב לשתות השכר גם בלא רפואה, דלהמג"א מברכין שהכל על השכר הואיל ובליעת המושקט הוא ע"י שכר ובלעדיו לא היה בולעו, ולהט"ז מברכין ב' ברכות העץ על האגוז ושהכל על השכר, כיון דגוש ולח לא הוי תערובות כשלא נתבשלו יחד.

וכן כתב השו"ע הרב (סי' ריב ס"ג) דאם שורה מאכל שמתאוה לו ביי"ש ואינו מחמשת המינים והרוב הוא מהיי"ש, וכונתו על שניהם דלדעת המג"א מברכין על המאכל כיון שמבלעדו לא היה שותה היי"ש, ולהט"ז הולכין אחר הרוב.

ולענין הלכה פסק הרב בכל זה ספק ברכות להקל, לכן לגבי שמן ומי שלקות אם השמן הוא רוב אין מברכין כלום כדעת הט"ז, ולגבי תערובות חומץ עם מי שלקות והחומץ הוא רוב מברכין שהכל דעל כולם אם אמר שהכל יצא, ולגבי אגוז עם שכר מברכין רק שהכל על השכר, דספק ברכות להקל, דהרי לדעת המג"א אין צריך לברך על האגוז כיון שמבלי השכר לא היה בולעו, וכן לענין השורה מאכל שמתאוה לו ביי"ש ועיקר כוונתו הוא על היי"ש, דמברכין שהכל כדעת הט"ז דעל כולם אמר שהכל יצא ואינו מברך ככרכת המאכל אע"ג דהיי"ש הוא רוב, (דהרי אם המאכל הוא רוב מברכין ברכת המאכל לכו"ע דהא הוי תערובות גמור והולכין אחר רוב והרוב הוא מהמאכל, ולכן צ"ע איך יתכן

שאלה: יש מין מאכל הנקרא "סאשי", ותיאור המאכל הרגיל ביותר הוא דנוטלין נייר הנקרא "סיוויד"² (Seaweed) ונותנין עליו מצד אחד אורז שמבושל בחומץ ותבלינים, ומצד השני טאנא (Tuna) חי, ומגלגלין אותה כמין גלגל באופן שהאורז נמצא מבחוץ, והדג מבפנים, וחותרין אותו לשמונה חתיכות שוות ואוכלין כל חתיכה בבת אחת. והשאלה היא איזה ברכה מברכין על מאכל זה.

דין תערובות ב' מאכלים שלא היה אוכל מין אחד לולי מין שני

א. בשו"ע הרב (סי' רב ס"א) לגבי השותה שמן עם מי שלקות והשמן הוא רוב שלא לצורך רפואה כתב דתלוי במחלוקת הט"ז (ס"ק ב) והמג"א (ס"ק י), דלדעת הט"ז הולכין אחר הרוב ואם הרוב שמן אין מברכין כלום כיון שמזיק, ולדעת המג"א אע"פ שהרוב הוא שמן אינו מזיק, ואפ"ה מברכין על אניגרון דכיון דאינו ראוי לשתיה בלא תערובת משקה לכן המשקה עיקר ופוטר את השמן.

וכן הדין לגבי השותה חומץ חזק שאינו ראוי לשתיה לבדו מעורב במי שלקות והחומץ הוא רוב, דלדעת הט"ז מברכין שהכל על החומץ כיון שזהו רוב, ולהמג"א מברכין האדמה על המי שלקות כיון דאינו ראוי לשתיה בלא המי שלקות נמצא שהמי שלקות הם העיקר.

וכן כתב בשו"ע הרב (סעיף כ"ג) דהאוכל

1 תשוח"ח להרה"ג ר' חיים מאיר וואגשאל שליט"א מרבני בד"ץ לעניני כשרות דחסידי סקווירא ורב המכשיר של החנות "עווערגרין". וכן לר' חיים גאלדמאן י"ו בעל חנות "סימפל סאשי" שהקדישו מזמנם לצורך בירור המציאות של "סאשי". וכן ברכת תודה להרה"ג ר' עקיבא דוב טויב בעמח"ס ויברך דוד שהיה לסיוע בכיורו הדברים.

2 ה"סיוויד" צריך השגחה מעולה מתולעים.

לאכלו ביובש, וכן הדין בנוגע צימערני"ד שכתב השו"ע הרב שם שרגילים לאכלו ביובש, ועינינו רואות שקשה לאכלן כמות שהם נמכרים בחנות³, בזה ס"ל להמג"א דמברכין ברכת המאכל שגורם האכילה, אבל האורו שפיר טוב לאכול בפנ"ע אלא שהמציאות שאין אוכלים בפנ"ע, רק מעט מזער אוכלים אורו בפנ"ע, לכן אינו תלוי במחלוקת המג"א והט"ז הנ"ל ובפרט באורו שמתובל עם תבלין בודאי שראוי לאכילה בלא הדג.

ב' ועוד טעם שאינו דומה ל"מאשקאט" והוא העיקר לפי שכאן גם המילוי לא היה אוכל לולי האורו, לפי שאין אוכלין טאנ"א חי, מלפפון, או תפוח אדמה מתוק לבדו.

דין תערובת ב' מינים כשכוונתו על שניהם

ג. לכן נראה שדינו כדין תערובות של ב' מינים, דזה ברור שה"סאש"י נידן כתערובת, לא מיבעיא לדעת השו"ע הרב (סי' ריב ס"ג) דאם נדבק הדבש להפת כסנין הוי כתערובת, דה"ה ב"סאש"י הוי תערובת כיון שנדבקו זה לזה, ואף שהנייר "סיוויד" מפסיק ביניהם, מ"מ כיון שלא ניתן שם להפרידן אלא אדרבה לחברן, נידן כתערובת, כיון שנעשה על דעת לאכול שניהם יחד כמ"ש השו"ע הרב (סי' ריב ס"א). אלא אפי' לדעת המ"ב (סי' קסח ס"ק מה וסי' ריב ס"ק ה וס"ק יג) דס"ל דמונחים זה ע"ג זה לא הוי כתערובת וכן אם דבק גבינה ע"ג כסנין לא הוי כתערובת אא"כ בשלן או אפאן יחד, מ"מ י"ל דמורה המ"ב בכה"ג שנתדבק יחד עם נייר ונעשה כמאכל אחד כדי לאכלן יחד, בודאי שנידן כתערובת ובפרט שנותנים בפה חתיכה אחת שלימה, וכ"כ במגילת ספר (סי' לו אות ג) דהמ"ב מודה דאם נתדבקו ע"י הקפאה וכדו' כדי לאכלן יחד דהוי כתערובת עיי"ש.

מציאות כזה דברך כלל כשטובלין מאכל במשקה מה שנבלע הוא המיעוט, דהרי לא יתכן שיתבע יותר משקין מהמאכל, ואפשר דאיירי כששניהם שוה).

והמ"ב (סי' רב ס"ק לג) הביא מחלוקת הט"ז והמג"א, ובשעה"צ (שם ס"ק לה) הביא ראי' מאבודרהם (הלכות ברכות שער החמישי) שכתב דמברכין על השלקות אפי' אם השמן הוא רוב כיון שמבלעדיו לא היה בולע השמן, ולמעשה מסיק דצריך עיון, ונראה שגם דעתו ד"ל ספק ברכות להקל במחלוקת הזוה.

ועתה המציאות סאש"י לכאורה דומה להמציאות של האגוז, דהסאש"י אין רגילין לאכול המעק"י רא"ל בלא מילוי לפי שאין אוכלין אורו לבד נמצא שע"י המילוי אוכלין אותו, וכיון דלגבי מחלוקת הט"ז והמג"א הנ"ל אמרינן ספק ברכות להקל, ומברכין הברכה שכולל כל המינים, לכן להנוהגים לברך שהכל על אורו כדעת הרב בסבה"נ, מברכין שהכל, דממ"נ אם הדג הרוב מברכין שהכל, ואם האורו הוא רוב מברכין ג"כ שהכל. ואפי' להנוהגין לברך מזונות על אורו אפ"ה אולי יש לברך שהכל על הסאש"י דממ"נ אם הדג הוא רוב מברכין שהכל, ואם האורו הוא רוב מ"מ כיון דבלא הדג לא היה אוכלין האורו תלוי במחלוקת הנ"ל, ואמרינן סב"ל, דמברכין ברכה הכולל לשניהם.

אינו דומה להמציאות של שמן ואניגרון

ב. אך באמת אינו דומה למציאות של שמן ואניגרון ואגוז מושק"ט, משום ב' סיבות א' דהשו"ע איירי באופנים שאינם טוב לאכילה כמו שמן, חומץ, יין שרף, או יין, וגם האגוז מושק"ט (הוא בלע"ז Nut mage) אף שכתב הרב שם דהוא פרי שרגילים לאכולו ביובש, אך עינינו רואות שהמציאות הוא שקשה

אחר רוב אפי' לא נתבשלו יחד ובביה"ל כתב דהרוצה לחוש לשיטת הח"א ימעך המיעוט ויברך כברכת הרוב.

וכ"כ במסגרת השלחן (סי' נד אות ו) בשם הגהה"ק מקאמארנא זי"ע דהולכין אחר רוב אפי' במינים הניכרים, וכ"כ כברכת הבית (שער יב דין ג).

וכן הדין בנוגע תערובת של חמשת מיני דגן שלדעת הח"א מברכין ב' ברכות, אבל לדעת כל הפוסקים הנ"ל דס"ל דהוי תערובת מברכין רק בומ"מ.

שיעור רוב ומיעוט

1. וכתב בספר מגילת ספר (סי' לה אות ז) בשם ספר וזאת הברכה שבתערובת של ב' מינים מברך על הרוב אפי' אם הוא רוב שאינו ניכר דהיינו 51% דמדין רובו ככולו אתינין עלה, דטפלות של תערובות הוא רק לענין הברכה ולא בעצם מעשה אכילה, כשם שברכת היין פוטרת שאר המשקין בגלל חשיבות היין כלפיהם כך בתערובת היה נראה לחז"ל שאין מברכים ב' ברכות רק ברכה אחת כיון שהוא כמאכל אחד וקבעו לברך על המין החשוב יותר (עיי"ש אות ו), והביא רא"י לזה מהפמ"ג (סי' רח מ"ז ס"ק ז) שהביא מהפרישה דבמחצה על מחצה הואיל וא"א לצמצם יש לחוש שמא מין אחד הוא הרוב, ולכן יוסיף מהמין שירצה עד שיהי' הרוב, ויברך עליו ומוכח מזה שגם אם אינו ניכר לבני אדם נחשב הוא עיקר לברך עליו עיי"ש.

2. ויש להביא עוד רא"י דכיון דדין רוב אינו מחמת ביטול, הרי זה דומה למה דמבואר בפמ"ג (סי' קס מ"ז ס"ק ה) לגבי אם נתערב מים כשרים במים פסולים דאין צריכים חד בתרי אלא די במשהו יותר, וכ"ש שאין צריך ששים דכל שאין תלוי בטעמו בטיל הוא חד בתרי עכ"ד, לכן כיון דאתינין עלה דרוב

דין תערובת ב' מינים בשניכרים החתיכות

ד. אך יש לברר מה הדין בתערובת של חתיכות ניכרות, דהנה דעת שו"ע הרב (סי' ריב סי"א) דב' גושים הניכרים אע"ג שלא נתבשלו הולכין אחר הרוב⁴. ומה שכתב בשו"ע הרב (סי' רד סי"ז) דרק אם נתבשלו יחד, דשם מיירי לגבי גוש ולח ולא לגבי ב' גושים ומש"כ "פירות וקטניות" כוונתו "פירות או קטניות" ואין הולכין אחר רוב כיון שהוא גוש ולח עיי"ש היטב, דלא כמו שכתבו הרבה מספרי זמננו בדעת הרב (ע"י פתחי הלכה פ"ז הע' 8א, ומגילת ספר הלכות ברכת הנהנין סי' לה).

ה. וכן הוא מסקנת המ"ב (סי' ריב ביה"ל ד"ה אם העיקר ובשעה"צ ס"ק ב) שהביא בשם הפמ"ג (פתחה להל' ברכות אות יא) שבתערובות של חתיכות הניכרות הולכין אחר רוב, אע"ג דלגבי ביטול איסורים לא שייך רוב אא"כ אינו ניכר, (וכן הדין לגבי ביטול איסורים דאם הוא תיקון עשייתו לא שייך ביטול כמבואר בשו"ע הרב סי' תמב ס"ו), אבל לגבי ברכות הולכין בכל אופן אחר רוב דהמיעוט הוא טפל והרוב הוא עיקר, וכן פסק הדרך החיים (הגדת מעשה נסים) שהולכין אחר רוב אפי' בחתיכות ניכרות לפי שאין הסיבה שהולכין אחר רוב מטעם ביטול רק דמן הסתם עיקר המאכל הוא מה שהוא רוב, אבל הח"א (כלל נא אות יג) ס"ל דאפי' אם נתבשלו יחד אם החתיכות ניכרים אין הולכין אחר רוב, (ולכאורה משום דדימה ליה לשאר איסורים שאינם בטלים אם הם ניכרים אפי' אם א"א להפריש האיסור כמבואר ביו"ד סי' קד בט"ז ס"ק א וגר"א שם ס"ק ו ופמ"ג שם, ושו"ע הרב סי' תמב ס"ק טו).

ולהלכה כתב בשער הציון שם דספק ברכות להקל, דתערובות של ב' גושים הולכין

4 כ"כ במסגרת השלחן (סי' נד אות ו) שכן הוא דעת השו"ע הרב, וכן נראה מהתה"ד (סי' קסח אות כח).

נגד מין אחד, דאיזה מין נפקע מהרוב ונאמר שזהו המיעוט. ולכן נראה דיברך ברכה שכולל כל המינים דהיינו שהכל שכולל כל המינים⁵, וצ"ע באופן שיש תערובת של אורז [להמ"ב דמברכין בומ"מ], ומין בופה"א, ומין בופה"ע, כיצד נברך על זה, ונראה דיברך על זה שהכל [בפרט לדעת השו"ע הרב מברכין שהכל על האורז] מלפטור האורז ע"י האדמה, שיש אומרים שלא יצא כמבואר בפרק יג (סעיף מה), וגם אינו נכון לפטור המין האדמה והעץ ע"י מזונות ד"א דלא יצא כמבואר שם, ואם יש עוד מין שהכל פשוט שיברך שהכל.

וכל זה אם א"א להוסיף ממין אחד, אבל אם אפשר להוסיף ממין אחד עד שיהי' רוב נגד שאר המינים בודאי שיש לעשות כן כמ"ש הפמ"ג הנ"ל לגבי תערובות של ב' מינים שוות.

אם עיקר הכוונה הוא על האורז

י. ואם עיקר הכוונה הוא על האורז (כגון שרוצה לזון מהעמילן - Starch), ואוכל המילוי רק ללפת האורז או להמ"ב מברכין רק על האורז דכתב (סי' ריב ס"ק ו) וז"ל: ואם אוכל פת כסנין עם גבינה או שאר דבר ללפת בו אף שהם ג"כ חביבים עליו הוא תאב לאכול אותם מ"מ מברך רק על הכיסנין לבד דמסתברא שהוא העיקר אצלו וה"ה בכל דבר כשאוכל עם מין אחר ללפת בו דמה שאוכל ללפת נחשב רק כטפל עכ"ל, ולפי"ז כיון שאוכל הדג ללפת את האורז האורז נחשב לעיקר, דהרי לדעת המ"ב לאו דוקא בחמשת מיני דגן הדין כן דה"ה בשאר מינים כמו שכתב להדיא.

יא. ולהמ"ב אפי' אם הגבינה הוא רוב מברכין על הכסנין, וכ"כ השבלי דוד להדיא

ומיעוט בברכות אינו מטעם ביטול רק מטעם רובו ככולו, סגי במשהו יותר.

לכן בנוגע "סאשי" שהוא תערובת של אורז ודג תלוי איזה מין הוא רוב, אפי' אם הוא רוב הניכר.

ב' מיני בופה"ע הם רוב נגד מין א' בופה"א

ח. וכתב עוד שם במגילת ספר (אות ח) בשם ספר וזאת הברכה שאם יש בתערובת ג' מינים וב' מינים ברכתם בפה"ע ומין אחד ברכתו בפה"א מצרפים את ב' המינים לרוב כנגד המין השלישי ומברך בפה"ע, ואפילו באופן שכל מין מב' המינים בפני עצמו הוא מועט ביחס למין השלישי שברכתו בפה"א, בכל זאת מצרפים אותם יחד להיות רוב כנגד המין השלישי, וביאר הטעם לפי שמצרפים לרוב גם ב' מנים שונים שברכתן שווה דאין כאן טפלות בחשיבות של המינים, רק תקנת חז"ל שיברך על המין שרוב התערובות נפטרות בברכתו ואין הבדל אם זה רוב ממין אחד או מב' מינים.

תערובות של ג' או ד' מינים

ט. אם יש תערובות של ג' או ד' מינים כגון אורז [להמ"ב דמברכין בומ"מ], ומין אחד שברכתו בפה"ע, ומין אחד שברכתו בפה"א, ומין אחד שברכתו שהכל, וכמות המינים שווים או אפי' אחד הוא יותר מהשני כגון שב' מינים הם 30% ומין אחד 40%. ע"י ספרנו משפט הברכות (מראי מקומות והערות לפרק יא אות כט) דלכאורה נראה דלא שייך כאן לילך אחר רוב, דאיזה מין הם רוב, דהרי כל מין הוי מיעוט, ואין יכולין לצרף ב' מינים

5 ובמגילת ספר (סי' לה אות ז) כתב דיברך ג' ברכות, ולכאורה איכא ראי' מהפמ"ג הנ"ל דלא כדבריו דא"כ במחצה על מחצה נברך ב' ברכות, אע"כ דאין מברכין ב' ברכות על מאכל אחד, אך במגילת ספר (שם אות ו) הוסיף להפמ"ג דכשהוא מחצה על מחצה א"א לצמצם וממילא הוי ספק איזהו רוב, אבל אם באמת יש כאן מחצה על מחצה אולי מברכין ב' ברכות. וכל זה אם אפשר להוסיף עד שיהי' רוב, אבל אם לא שייך להוסיף מעט יברך ברכה הכולל כל המינים, וכ"כ הברכת הבית (שער יב דין ז) לגבי המסופק איזה מהם הוא רוב.

יג. וכ"כ בסי' ריב (ס"א) דרק אם אחד בא לתקנו ולהכשירו והיינו לולי העיקר לא היה אכלו [שזהו משמעות לתקנו ולהכשירו, דבא לצורך חבירו], אז נעשה טפל להעיקר, וכ"כ בסי' רב (סי"ג) דבתערובת גוש ולח כגון אורז ויין, שלא נתבשלו יחד דאם עיקר כוונתו על הלח והמאכל הוא לצורך שתיית המרק מברך רק על המרק ואם עיקר כוונתו על האוכל והמשקה הוא לצורך האוכל מברך רק על האוכל, וכ"כ בסי' רב (סכ"ג) לגבי תערובת מושק"ט ושכר, דאם הוא צמא או תאב להשכר גם בלא רפואה דלא נעשה טפל להמושק"ט, וכ"כ (סי' רד סי"ז) לגבי אגוז עם דבש דאם הדבש בא להכשיר את האגוז שאינו מברך על הדבש אפי' אם נתבשלו יחד, ומשמע דהיינו דלא היה אכלו לולי האגוז, אבל אם היה אכלו לולי העיקר לא נעשה טפל. ומה שכתב בסי' ריב (ס"ג) דאם מתאוה למין שאינו מחמ"ד דהוי כוונתו על שניהם, היינו דהיה אכלו לולי היין שרף. וכן נראה מהשבילי דוד (כלל חמישי אות א) דבטפל ללפת הוא דוקא אם לא היה אכלו לולי העיקר, וכ"כ בשו"ת אמרי יושר (סי' קיג אות ג) לגבי חלב שבא ללפת תפוא, שמברך על שניהם שאם רוצה בטפל מברך על הטפל אף שהוא טפל אצלו.

יד. והסברא הוא כיון שהוא תאב ורעב להלפתן לא נעשה טפל, אף שהוא תאב יותר לעיקר המאכל, מ"מ אם הוא תאב לשניהם אף שהוא תאב יותר למאכל אחר לא נעשה המאכל שהוא תאב יותר העיקר, דהרי הוא כוונתו על שניהם.

אך אפי' אם לא היה אכלו מ"מ אינו צריך להיות באופן שאינו נהנה מהטפל כגון אחר הסעודה. ואינו דומה לאוכל דג מליח ואח"כ רוצה לאכול מינים מחמשת מינים מפני שמזיק בגרונו שהדין הוא דאם הוא תאב או רעב אפי' אם לא היה אכלו לא נעשה טפל כמ"ש השו"ע הרב (סי' ריב ס"א), לפי ששם איירי מחמשת מינים שאז בעינן שאינו צמא

(כלל חמישי אות ד). ואפי' אם לולי העיקר יתכן שהיה אוכלו "עכשיו" בשעה הזה ג"כ מברכין על העיקר כיון שסו"ס עכשיו אכלו בתור טפל המלפת את הכסנין ואין הכסנין מלפת אותו (דאולי היה הכסנין מלפת את הגבינה היה מברך ב' ברכות ע"י בספרנו משפט הברכות פי"א הע' פא בשם קצוה"ש סי' נח בדה"ש ס"ק ח), וכ"כ בספרנו משפט הברכות (פי"א ס"ט ז). אבל במגילת ספר (סי' לז אות ה) כתב דלדעת המ"ב דוקא באופן שאינו תאב לאכילת הטפל בפנ"ע רק בתור מלפת ולולי העיקר לא היה אוכלו, אבל אם היה אכלו אפי' בלא הטפל לברך אינו בגדר טפל המלפת לכן כתב דלהמ"ב אם אוכלים מציה עם דג כיון דלפעמים רבות אוכלים הדג לבדו לא נעשה הדג טפל להמציה וצריך לברך על הדג. וצ"ע דהרי גבינה ג"כ אוכלים אותו לבדו פעמים רבות, ואפי"ה כתב המ"ב דאם אוכלים עכשיו בתור מלפת נעשה טפל להכסנין אפי' אם הגבינה חביבים עליו ואפי' אם תאב לאכלם, לכן נראה דאפי' אם שופט בדעתו שהיה אוכל הגבינה אם לא היה לפניו הכסנין (כגון שרוצה לזון מהפרוטון - Proton), מ"מ כיון שעכשיו אוכל הגבינה כדי ללפת את הכסנין, ואין הכסנין מלפת את הגבינה מסתמא הכסנין עיקר, אבל מטעם אחר נראה שיש לברך על המציה ועל הדג, לפי שכוונתו על השילוב דהמציה משפר טעם הדג והדג משפט עם המציה ולא היה אוכל כל אחד לבדו כנ"ל.

דעת שו"ע הרב

יב. אכן ע"י מה שכתבנו בספרנו משפט הברכות (פי"א הע' כג) דדעת השו"ע הרב (סי' ריב ס"ג) דרק בחמשת מיני דגן הדין כן כל שיש בו וכו', וגם דוקא אם נדבק על הכסנין שאז יש על זה דין תערובת אבל בשאר מינים לא אמרינן דמה שבא ללפת הוא טפל לכן אם אינו נדבק מברכין על שניהם, ואם נדבק הולכין אחר הרוב.

טפל ללפת. ולדעת השו"ע הרב כיון שהוא רעב או תאב לאכילת דג והיה אכלו לולי האורז אינו נעשה טפל והולכין אחר רוב כיון שאינם מחמ"ג. אבל אם לא היה אכלו כלל לולי האורז, ועיקר כוונתו על האורז מברכין רק על האורז אפי' אם למעשה נהנה מהטפל שמשביעו.

ושמענו ממומחים, בדרך כלל הכוונה אצל רוב אנשים הוא על השילוב (combination) של אורז וטאנ"א חי, לכן הולכין אחר רוב אפי' להמ"ב⁶.

וכאן הקריאה יוצא לרבנים בעלי מכשירים שימדדו איזהו רוב, כדי לפרסמם ברבים הן בחניות והן בכינוסים ציבורים שמארחים שם "סאשי" להציבור.

עכשיו נפרט הברכה על מיני "סאשי" בפרטיות

עלה "סיווד"

ב. להשו"ע הרב – שהכל, כברכת האורז, וכן להמשנה ברורה כיון דהם נדבקים יחד הוי תערובות, לכן הולכין אחר רוב שהוא אורז ומברכין מזונות, ועוד והוא העיקר שהסיווד בא לתבל ולהטעים את אורז, ולכן האורז עיקר.

"סאשי" רגיל שהמילוי הוא מדג "טאנא"

ג. תלוי ברוב, ואם הרוב הוא מהאורז והמילוי הוא מדג, להשו"ע הרב מברכין שהכל כברכת האורז⁷, ולהמשנה ברורה

או תאב רק בעינן שיהי' ממש כמו אכילה גסה, אבל בשאר מינים אפי' אם נהנה מזה אם לא היה אכלו נעשה טפל.

טו. נמצא להמ"ב אם בא ללפת את המאכל אפי' אם חביבים עליו ותאב להם ויתכן דהיה אכלו לולי העיקר, מברכין על העיקר מאכל, ולהשו"ע הרב כיון שתאב או רעב או צמא להטפל, והיה אכלו לולי העיקר לא נעשה טפל להעיקר כיון דשניהם באו למטרת אכילה מאן מפיס איזהו עיקר.

טז. היוצא לנו לפי"ז דאם עיקר כוונתו עכשיו על האורז והמילוי בא ללפת את האורז לדעת המ"ב מברך מזונות על האורז, אפי' אם הוא תאב לאכילת המילוי וחביבים עליו והיה אכלו לולי האורז כיון שעכשיו אכלו בתור

"נגירי" הוא "טאנא" חי המונח על שכבת אורז

א. להשו"ע הרב מברכין שהכל, ולהמשנה ברורה מברכין מזונות על האורז ושהכל על הדג. מפני דלדעת השו"ע הרב מברכין שהכל הן על אורז והן על דג.

ולדעת המ"ב (סי' קסח ס"ק מה וסי' ריב ס"ק יג) כל מאכל שנדבק על מאכל אחר אין דינו כתערובות לפיכך יש לברך על כל דבר בפנ"ע ברכתה המיוחדת להם.

"מעקי ראל" הוא אורז על גבי

6 ואפי' אם נימא דעיקר כוונה הוא על האורז, מ"מ הרי לדעת השו"ע הרב לא נעשה המילוי טפל באופן הזה, ויש לצרף בזה דעת השו"ע הרב לזה.

7 הרה"ג ר' עקביא דוב טויב שליט"א בעמח"ס ויברך דוד העיר למ"ש בספר דרכי החיים (דיני אורז אות ב וג') וז"ל: ונ"ל דאפי' אם האורז לא נתמעך עם המיעוט מתבשיל אחר ברכתו שהכל מברך שהכל כאן לכל הדיעות, ואם המיעוט מהתבשיל אחר ברכתו בפה"א מברך בפה"א, וכ"ז לדעה זו שנתבאר לעיל דעל אורז שלא נתמעך מברכין בפה"א, אבל לדעה שלישית שנתבאר בח"א דמברין עליו במ"מ אם נתערב אורז שלא נתמעך בתבשיל אחר והרוב מאורז, י"א דיברכך כברכת התבשיל וי"א דאזלינן בתר הרוב מאורז לברך במ"מ, אבל אם האורז נתמעך או לכ"ע מברך כברכת התבשיל אם התבשיל האחר הוא הרוב ואם האורז הוא הרוב מברך שהכל ונפטר גם הבתשיל האחר כמ"ש עכ"ל. וביאר דבריו בחלקי בחיים אות ב' וז"ל: ואם התבשיל הוא ברכת בופה"א י"ל דגם הרב מודה דיברך האדמה, דהא

מברכין מזונות.

עיקר, ואם המילוי הם מיני ירקות מברכין בופה"א, ואם המילוי הוא "אוויקאדא" מברכין בופה"ע, ואם המילוי הוא ירקות ו"אוויקאדאו" מברכין בופה"א, דהוא כולל ג"כ שהכל.

ואם המילוי הוא מין העץ ומין האדמה ומין דגים, ושלשה שוים, מברכין שהכל כיון שזהו הברכה כולל כל המינים.

"סאשי פאפער'ס"

ח. "סאשי פאפער'ס" הוא סאשי שמצופה עם פירורי לחם, ולהמנהג שמברכין שהכל על בשר שמצופה עם פירורי לחם, ה"נ מברכין שהכל, ומי שנוהג לברך מזונות יש לברך גם על זה מזונות, ע"י כל זה בספרנו (חלק הביירוים סי' ד).

"סקיני" מברכין שהכל

ט. "סקיני" הוא "סאשי" עם מעט אורז, והרוב הוא המילוי, לכך מברכין כברכת המילוי.

"אמעריקן דרים"

י. הוא סאשי שמצופה עם דג מחוץ, וכיון דהרוב הוא דג מברכין שהכל.

ד. ואם הרוב הוא המילוי אם המילוי הוא דג מברכין שהכל, ואם המילוי הוא ירקות מברכין האדמה ואם הוא אוויקאדאו מברכין העץ.

ה. ואם המילוי הוא מירקות [בופה"א] ודגים [שהכל] נמצא להמ"ב יש תערובות של ג' מינים, וכן אם המילוי הוא מירקות [בופה"א] ו"אוויקאדאו" [בופה"ע] וגם מין דג [שהכל], נמצא להמ"ב יש כאן תערובות של ד' מינים שכמותם שוות [אפי' אם יש מעט יותר ממין אחד נגד מין שני, מ"מ אינו רוב נגד שאר המינים שיכריע], בכה"ג כתבנו לעיל דמברכין הברכה שכולל כל המינים, לכן יש לברך שהכל [וכ"ש להשו"ע הרב דאורז הוא שהכל נמצא שיש כאן ב' דברים שהם שהכל].

ו. אם המילוי הוא מירקות ו"אוויקאדאו", נמצא להמ"ב יש כאן תערובות של בומ"מ, בופה"ע, בופה"א, ואין שום אחד מהם רוב נגד שני מינים, נתבאר לעיל שבכה"ג יברך שהכל, וכ"ש דלהרב מברכין שהכל על אורז.

"שהאלין ראלל"

ז. האורז בא רק לדבק, וה"סיויד" הוא טפל שבא לתבל את המילוי, לכן המילוי

הטעם שלו בלא נתמעכו לברך שהכל משום הספק אם הוא במ"מ או בפה"א, משא"כ אם נתערב לדעת הרי"ף (כו). והרמב"ם (פ"ג ה"י) לדעת הבית יוסף נתבטל חשיבות של במ"מ. ואפי' אם אורז הוא רייו מ"מ אם הרייו נתערב בטל החשיבות של במ"מ ולדעתם מ"מ מברך על רייו שנתערב בפה"א דאם אורז הוא הירו א"כ פשיטא דעל רייו מברך בפה"א, ואפי' אם אורז הוא רייו מ"מ לדעתם על רייו שנתערב אפי' אם האורז הוא רוב נתבטל חשיבות של במ"מ וממילא כשהוא שלם מברך בפה"א, אע"ג דיש חולקים על הרי"ף והרמב"ם מ"מ יש כאן ג' ספיקות שמא כרי"ף ורמב"ם, ואת"ל כהרא"ש דלא נתבטל חשיבות של במ"מ, שמא אורז הוא הירו ועל רייו שלם מברכין בפה"א, ואת"ל אורז רייו שמא כשלא נתמעכו מברכין עליו בפה"א וא"כ ברכתה שהכל הוא מועט נגד ברכת בפה"א ולפי"ז כ"ע מודים לענ"ד דעדיף לברך בפה"א כפרט דהתבטיל ג"כ ברכתו בפה"א עכ"ל.

ולענ"ד נראה דהדרכי חיים לא איירי ברייו שלנו שהוא מקולף, דבוה נתספק הפמ"ג (א"א ס"ק י) דאולי יש לברך בומ"מ לכו"ע (בין להמחבר ובין להרמ"א), וכבר נהגו לברך בומ"מ כמבואר במשנה ברורה (סי' רח ס"ק כו, ובביה"ל ד"ה עד שנתמעך) שברכתו בומ"מ אפי' אם לא נתדבקו זה לזה, על זה השיבני ר' עקיבא שליט"א דבע"כ הרב לא ס"ל כהפמ"ג דא"כ למה כתב הרב בסבכה"נ (פ"א ה"י) הביא מחלוקת לגבי אורז שלא נתמעך אם מברכין האדמה או מזונות, ומסיק דיש לברך על זה שהכל מספק עכ"ד, ואם ס"ל כפמ"ג הרי בהוסר קליפתו לכו"ע מברכין מזונות, אמנם לענ"ד הרב איירי שם באורו שלם שלא נקלף כמו שכתב להדיא.

ועוד דהרי כתב המ"ב (ס"ק כו) דאם נתמעך במקצת לכו"ע מברכין מזונות, והרי בדרך כלל האורז שלנו נתמעך במקצת, נמצא שבאופן זה ליכא ספק של המחבר והרמ"א בלא נתמעך ואין כאן ג' ספיקות. ולכן נראה דעדיף טפי לקבוע על מין זה לאלו שנוהגין לברך שהכל על אורז – שהכל כמו שכתבנו בפנים.